

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/871/2015
Identifikačné číslo spisu: 8313216076
Dátum vydania rozhodnutia: 24.02.2016
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2016:8313216076.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu B. K., bývajúceho v K., E., zastúpeného JUDr. Jankou Vasilovou, advokátkou v Humennom, Kudlovska 1, proti žalovanej Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s., so sídlom v Košiciach, Komenského 50, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kerecsman, s.r.o., so sídlom v Košiciach, Rázusova 1, o neplatnosť skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp.zn. 15 Cpr 2/2013, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. mája 2015, sp.zn. 11 CoPr 6/2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. mája 2015, sp.zn. 11 CoPr 6/2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

Okresný súd Humenné rozsudkom z 23. mája 2014, č.k. 15 Cpr 2/2013-294 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia, že skončenie pracovného pomeru výpoveďou danou mu listom žalovanej z 24. júna 2013 (ďalej len „výpoveď“) je neplatné, pracovný pomer naďalej trvá a náhrady mzdy od 31. augusta 2013 do opätovného nástupu do práce. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania vo výške 1 771,81 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Súd dospel k záveru, že výpoveď daná zamestnávateľom (žalovanou) žalobcovi pre závažné porušenie pracovnej disciplíny podľa § 63 ods. 1 písm. e/ Zákonníka práce je dôvodná a spĺňa všetky formálne náležitosti platnej výpovede. Výpovedný dôvod - závažné porušenie pracovnej disciplíny spočívajúce v obohacovaní sa žalobcu na úkor žalovaného neoprávneným odberom vody v mieste jeho trvalého bydliska, a to existenciou podzemného prepojenia prírodného potrubia pred meradlom, funkčným zemným ventilom a chráničkou, ktorá pri použití jednoduchej zemnej súpravy umožňuje manipuláciu s ventilom zo zemského povrchu, spolu s meraniami spotreby. Rozsiahlym dokazovaním bolo preukázané žalovaným tvrdené obohacovanie sa žalobcu na jeho úkor neodôvodneným odberom pitnej vody na odbernom mieste, ktoré je miestom trvalého pobytu žalobcu. Neoprávnené odoberanie pitnej vody považoval súd za závažné porušenie pracovnej disciplíny. Návrhu žalobcu na prerušenie konania a doplnenie dokazovania súd

nevyhoveli z uvedených dôvodov. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu rozsudkom z 21. mája 2015, sp.zn. 11 CoPr 6/2014 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že. To tak, že určil, že skončenie pracovného pomeru výpoveďou danou žalobcovi listom žalovaného z 24. júna 2013 je neplatná a že pracovný pomer žalobcu u žalovaného trvá. Vo výroku o zamietnutí žaloby na náhradu mzdy a vo výroku o náhrade trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a v tomto rozsahu mu vrátil vec na ďalšie konanie. Odvolací súd doplnil dokazovanie prečítaním znenia výpovede, z ktorej vyplýva, že „závažného porušenia pracovnej disciplíny ste sa dopustili tým, že ste sa obohacovali na úkor spoločnosti - zamestnávateľa neoprávneným odberom pitnej vody ako odberateľ na odbernom mieste E.“. Na základe tejto výpovede pracovný pomer žalobcu u žalovanej mal skončiť uplynutím výpovednej doby 31. augusta 2013. Odvolací súd konštatoval, že výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. e/ ZP musí z hľadiska skutkového vymedzenia obsahovať skutok tak, aby bolo možné zistiť, kedy a ako došlo k porušeniu pracovnej disciplíny. Časové vymedzenie skutku treba z hľadiska lehôt uvedených v § 63 ods. 4, 5 ZP. Výpoveď, ktorú dala žalovaná žalobcovi 26 júna 2013 tieto náležitosti nemá. V tejto výpovedi nie je uvedené, kedy došlo k uvedenému skutku a ako došlo k porušeniu pracovnej disciplíny, preto je tento právny úkon neurčitý, preto neplatný.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Navrhla ho zmeniť tak, aby rozsudok súdu prvého stupňa dovolací súd potvrdil, alternatívne zrušil a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietala, že ju odvolací súd neupozornil na možnosť odlišného právneho posúdenia veci (§ 213 ods. 2 O.s.p.) a neumožnil sa jej vyjadriť k otázke formálnej neplatnosti výpovede. Z napadnutého rozhodnutia nie je možné zistiť, podľa ktorého ustanovenia hmotného práva vo veci rozhodol (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) z dôvodu, že odvolací súd svojvoľne vykladal § 61 ods. 2 druhá veta Zákonníka práce a § 15 Zákonníka práce v rozpore s ich znením, ich účelom a ich zmyslom. Je aj v rozpore so závermi ustálenej súdnej praxe. Pre platnosť výpovede nemožno od zamestnávateľa spravodlivo žiadať, aby v nej uviedol od kedy sa žalobca na jeho úkor obohacoval, pretože tento údaj sa objektívne nedá zistiť. Takáto požiadavka by bola neprimeraná a znemožňovala by realizáciu jeho zákonných oprávnení. Pokiaľ ide o objektívnu lehotu podľa § 63 ods. 4 Zákonníka práce, bolo by nespravodlivé túto počítať odo dňa, od ktorého bol trvajúci stav vytvorený. Takýto výklad by mohol viesť k záveru, že ak čierne prepojenie vybuduje zamestnanec dostatočne sofistikovane a zamestnávateľ to zistí až po uplynutí uvedenej lehoty, nebude s ním možné pre tento dôvod skončiť pracovný pomer, čo zjavne odporuje účelu tohto ustanovenia. Požiadavka odvolacieho súdu vymedziť skutok dátumami výslovne uvedenými vo výpovedi pod hrozbou jej neplatnosti je v rozpore so závermi rozhodovacej praxe, podľa ktorých skutočností, ktoré boli dôvodom výpovede, nemusia byť rozvedené do všetkých podrobností (detailov). Pre neurčitosť alebo nezrozumiteľnosť prejavu vôle je výpoveď z pracovného pomeru neplatná len vtedy, ak by sa nedalo ani výkladom prejavu vôle ustáliť, prečo bola daná zamestnancovi výpoveď. Z akého dôvodu bola daná výpoveď žalobcovi je pritom z nej zrejmé. Na podporu svojich záverov poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5 M Cdo 17/2008, a sp.zn. 1 Cdo 124/2010.

Žalobca navrhol dovolanie zamietnuť. Uviedol, že dôvod výpovede je vymedzený skutkovo vágne a nie je z nej možné zistiť, kedy a za akých okolností malo dôjsť k závažnému porušeniu pracovnej disciplíny. Vymedzenie času, kedy došlo k porušeniu pracovnej disciplíny je dôležité preto, aby bolo možné zistiť, či bola výpoveď daná v lehote podľa § 63 ods. 4 Zákonníka práce. Táto lehota je prekluzívna, po jej uplynutí zaniká právo zamestnávateľa dať zamestnancovi výpoveď pre porušenie pracovnej disciplíny a súd je povinný na ňu prihliadať ex offio. Navyiac predmetný skutok je predmetom trestného stíhania. Podľa § 63 ods. 5 Zákonníka práce bude možné dať výpoveď ešte dva mesiace po skončení trestného konania. Podľa neho závažné porušenie pracovnej disciplíny nebolo preukázané a poukázal na skutkový stav veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) za splnenia podmienky vyplývajúcej z § 241 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný

prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu treba zrušiť.

Dovolanie možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť skúmať vždy, či dovolanie napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd, vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 ods. 1 a 5 O.s.p., ale zaoberal sa aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. (teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným). Vady konania vymenované v § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Z týchto ustanovení preto prípustnosť dovolania nemožno vyvodíť.

S prihliadnutím na obsah dovolania dovolací súd osobitne skúmal, či postupom odvolacieho súdu nebola dovolateľke odňatá možnosť pred ním konať. Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie procesne nesprávny postup súdu priečiaci sa zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka občianskeho súdneho konania.

Dovolateľka v súvislosti s námičkou, že jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať, vytkla odvolaciemu súdu porušenie § 213 ods. 2 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia platí, že ak je dovolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. K právnym dôsledkom nerešpektovania tohto ustanovenia sa už najvyšší súd vyjadril v rozhodnutí z 27. októbra 2010 sp.zn. 5 Cdo 322/2009, ktoré bolo ako R 33/2011 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (viď tiež www.nsud.sk). Najvyšší súd v tomto rozhodnutí konštatoval, že „pokiaľ dovolací súd nevyzval účastníka konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 15. októbra 2008, aby sa vyjadril k možnému použitiu tohto ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

O vyššie uvedený prípad nerešpektovania § 213 ods. 2 O.s.p. a odňatia možnosti pred súdom konať ale v danom prípade nejde. Dovolateľka namietala, že nebola upozornená na možné odlišné právne posúdenie veci, podľa § 61 ods. 2 a iných ustanovení Zákonníka práce v otázke formálnej neurčitosti výpovede. Okresný súd vo svojom rozsudku citoval príslušné zákonné ustanovenia, ktorými sa riadil a uviedol, že výpoveď „splňa všetky náležitosti platnej výpovede v zmysle zákonníka práce a interných noriem žalovaného“. Ďalej sa zaoberal tým, či výpovedný dôvod bol skutočne daný. Krajský súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil z dôvodu, že výpoveď neobsahuje všetky zákonom požadované náležitosti. Z toho vyplýva, že súdy oboch stupňov sa otázkou splnenia formálnych náležitostí platnej výpovede zaoberali, ale ju posúdili odlišne. Ide však len o iné právne posúdenie rovnakej otázky na základe rovnakých zákonných ustanovení (§ 61 ods. 2, § 63 ods. 1 písm. e/ a § 63 ods. 4 Zákonníka práce). Ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol napr. v rozhodnutí sp.zn. 6 Cdo 280/2012 z 30. januára 2013, nie je povinnosťou odvolacieho súdu, aby v rámci ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p.

oboznamoval účastníkov o svojom (inom) výklade ustanovení, z ktorých vychádzal aj súd prvého stupňa a vyzýval ich na vyjadrenie sa k nemu. Pokiaľ teda odvolací súd v predmetnej veci tak neurobil, neodňal tým žalovanej možnosť konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Dovolateľka ďalej namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení otázky, t.j. otázky splnenia formálnej platnosti výpovede (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p). Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa posudzoval otázky platnosti predmetnej výpovede len z hľadiska splnenia jej formálnych náležitostí, a nie aj z hľadiska, či žalobca závažne porušil pracovnú disciplínu, teda existencie samotného dôvodu výpovede.

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Krajský súd vo svojom rozsudku konštatoval, že : „výpoveď podľa § 63 ods. 1 písm. e/ Zákonníka práce z hľadiska skutkového vymedzenia musí obsahovať skutok tak, aby bolo možné zistiť, kedy a ako došlo k porušeniu pracovnej disciplíny. Časové vymedzenie skutku je potrebné z hľadiska lehôt uvedených v § 63 ods. 4 a 5 Zákonníka práce. Výpoveď, ktorú dal žalovaný žalobcovi dňa 24. júna 2013 tieto náležitosti nemá. V uvedenej výpovedi nie je uvedené, kedy došlo k uvedenému skutku a ako došlo k porušeniu pracovnej disciplíny, preto uvedený právny úkon nie je určitý, a preto je neplatný. Z uvedenej výpovede pracovného pomeru sa totiž nedá vôbec zistiť, či bola daná v lehote, ktorú stanovuje ustanovenie § 63 ods. 4 Zákonníka práce. Odvolací súd nemôže na základe takto danej výpovede konštatovať, že bola uvedená lehota dodržaná.“

Podľa § 61 ods. 2 druhá veta Zákonníka práce (ďalej len „ZP“) dôvod výpovede sa musí vo výpovedi skutkovo vymedziť tak, aby ho nebolo možné zameniť s iným dôvodom, inak je výpoveď neplatná.

Podľa § 61 ods. 1 písm. e/ ZP zamestnávateľ môže dať zamestnancovi výpoveď iba z dôvodov, ak sú u zamestnanca dôvody, pre ktoré by s ním zamestnávateľ mohol okamžite skončiť pracovný pomer, alebo pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny; pre menej závažné porušenie pracovnej disciplíny možno dať zamestnancovi výpoveď, ak bol v posledných šiestich mesiacoch v súvislosti s porušením pracovnej disciplíny písomne upozornený na možnosť výpovede.

Podľa § 68 ods. 1 písm. b/ ZP zamestnávateľ môže okamžite skončiť pracovný pomer výnimočne, a to iba vtedy, ak zamestnanec porušil závažne pracovnú disciplínu.

Podľa § 63 ods. 4 ZP pre porušenie pracovnej disciplíny alebo z dôvodu, pre ktorý možno okamžite skončiť pracovný pomer, môže dať zamestnávateľ zamestnancovi výpoveď iba v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa o dôvode výpovede dozvedel, a pre porušenie pracovnej disciplíny v cudzine aj do dvoch mesiacov po jeho návrate z cudziny, najneskôr vždy do jedného roka odo dňa, keď dôvod výpovede vznikol.

Zákon pre formálnu platnosť výpovede vyžaduje, aby vo výpovedi uvedené konanie, naplňajúce uplatnený výpovedný dôvod, nebolo možné zameniť s iným dôvodom alebo konaním. Výpovedný dôvod je vymedzený nezameniteľným spôsobom vtedy, ak sú jeho skutkové okolnosti uvedené vo výpovedi tak, že tvoria skutok nezameniteľný s iným skutkom. Takto skutkovo vymedzený dôvod musí byť potom možné subsumovať pod niektorú zo skutkových podstát § 63 ods. 1 ZP. (pozri Baranová H., Zákonník práce, Komentár, SPRINT, Bratislava, 2007, str. 466). Potrebná miera skutkového vymedzenia bude potom záležať od toho-ktorého výpovedného dôvodu. Táto požiadavka má zabezpečiť, že uplatnený výpovedný dôvod sa nebude môcť dodatočne meniť, čo je dôležité pre prípadnú obranu zamestnanca, že výpovedný dôvod nie je daný. Nedostatočná konkretizácia výpovedného dôvodu môže ovplyvniť aj platnosť výpovede z dôvodu jej neurčitosti.

Judikátúra zastáva názor, že ak nie je možné zo samého znenia písomnej výpovede z pracovného pomeru pre neurčitost', či nezrozumiteľnosť prejavu vôle dôvodiť, v čom spočíva skutkové vymedzenie výpovedného dôvodu, je výpoveď z pracovného pomeru daná zamestnancovi neplatným právnym úkonom len vtedy, ak ani výkladom prejavu vôle nemožno zistiť, prečo bola daná zamestnancovi výpoveď (pozri V 2/1967, 5 Cdo 56/2008, R 29/1997 ČR, 5 Cdo 86/1998 ČR).

Z textu výpovede: „Závažného porušenia pracovnej disciplíny ste sa dopustili tým, že ste sa obohacovali na úkor spoločnosti - zamestnávateľa neoprávneným odberom pitnej vody ako odberateľ na odbernom mieste E.“; je zrejme aké konanie žalobcu považoval zamestnávateľ (žalovaná) za závažné porušenie pracovnej disciplíny. Žalobca bol navyše u výkopu, pri ktorom bol neoprávnený odber zistený, osobne prítomný. Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že v danej veci nebolo potrebné výpoveď bližšie konkretizovať, pretože z nej vyplývajú potrebné údaje pre nezameniteľnosť skutku v nej uvedeného s iným skutkom, ktorý by bolo možné považovať za výpovedný dôvod. Napokon žalobca jeho nejasnosť ani v žalobe nenamietal, naopak, práve proti tomu skutku, ktorý bol výpovedným dôvodom, právne aj skutkovo argumentoval.

Nebolo preto treba vo výpovedi skutok vymedziť aj presným časom, keďže je zrejme, o ktorý skutok sa jedná, išlo o práve jeden konkrétny výkop, konkretizovaný v zázname o zistení neoprávneného odberu na č.l. 43 spisu. Navyše to od zamestnávateľa ani nie je možné za daných okolností prípadu spravodlivo požadovať. Závažné porušenie pracovnej disciplíny žalobcu spočívalo v neoprávnenom odbere pitnej vody v mieste jeho bydliska, čo bolo umožnené neoprávneným prepojením vodovodnej prípojky. Za určitých okolností je síce možné zistiť, kedy bola takáto prípojka vybudovaná alebo kedy bol vykonaný neoprávnený odber, avšak klásť takúto neprímeranú požiadavku na plecia zamestnávateľa nepochybne nebolo účelom ustanovenia § 63 ods. 4 ZP. Ako správne podotkla dovolateľka vo svojom dovolaní, takýto výklad by mohol viesť k nemožnosti postihnúť výpoveďou zamestnanca, ktorý neoprávnené prepojenie vybudoval dostatočne sofistikovane na to, aby ho zamestnávateľ zistil až po uplynutí objektívnej lehoty zakotvanej v ust. § 63 ods. 4 ZP. Toto ustanovenie, aj keď má chrániť právnu istotu zamestnanca, jeho stabilitu v pracovnom i rodinnom živote, ktorá by mohla byť výpoveďou po tak dlhej dobe od uplynutia výpovedného dôvodu z pohľadu zákona neželane narušená, je však absolútne možné uplatniť v prípade, ak výpovedný dôvod spočíva v skutku, či jednorazovom konaní (napr. nedovolená absencia v práci). V tomto prípade však išlo o vytvorenie nežiadúceho stavu, ktorého už len vytvorenie, udržiavanie, využívanie a za určitých okolností len existencia v čase odhalenia, by mohla byť sama osebe výpovedným dôvodom. Ak bolo prvostupňovým súdom ustálené, že neoprávnený odber vody je v tomto prípade možné považovať za závažné porušenie pracovnej disciplíny, nemožno neoprávnený odber pre účely zistenia zachovania objektívnej lehoty podľa § 63 ods. 4 ZP posudzovať len od momentu vytvorenia možnosti tento neoprávnený odber uskutočniť, ale aj od každého ďalšieho odberu alebo vytvorenia, či udržiavania možnosti pre ďalší neoprávnený odber žalobcom.

Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ v dovolaní opodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ktorý spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci zatiaľ len v otázke splnenia formálnych náležitostí platnej výpovede (nie v otázke danosti dôvodu výpovede podľa § 63 ods. 1 písm. e/ ZP, ktorou sa odvolací súd ani nezaoberal) zrušil podľa § 243b ods. 1 O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.